

KUČERA, Ondřej: *Vliv a role sudetoněmeckých organizací v devadesátých letech 20. století v SRN*. Diplomová práce předložená k obhajobě na Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních věd UK (katedra německých a rakouských studií), Praha 2007, 122 s.+ 6 s. příloh.

Předložená práce je výsledkem autorova dlouhodobého a soustředěného úsilí podrobněji zmapovat reálný vliv (resp. prostředky a struktury jeho uplatňování) vyhnaneckých, v našem případě sudetoněmeckých organizací v 90. letech – především v období od pádu železné opony do podpisu Česko-německé deklarace (1997). Téma se jeví relevantní již ze dvou základních důvodů: role a vliv těchto organizací byly na české straně trvale, ba uhranuté registrovány a většinou i přečeňovány, na straně německé naopak verbálně bagatelizovány, avšak – v konečné synergii současně působících organizovaných politických zájmů této provenience – do značné míry respektovány a zohledňovány (a to nejenom v čistě bilaterálních vztazích k ČR, nýbrž i v některých vnitropolitických oblastech). V širším povědomí české veřejnosti i zdejších akademických a politických elit navíc přetrvával poměrně ustrnulý, dnešní realitě ne zcela odpovídající obraz o ideově-politickém profilu těchto organizací, tak je zde tradovaly některé populární práce či první výstupy z počátku zde sledovaného období. Tyto práce sice poměrně přesně charakterizovaly programatiku a ideový základ a vývoj příslušných organizací (V. Kural, v širších historických souvislostech pak zejména E. Hahnová), v míře nepoměrně menší však analyzovaly konkrétní instrumenty pro prosazování partikulárních vyhnaneckých zájmů v německém demokratickém politickém systému. Většinou se konstatoval značný vliv „sudetoněmecké lobby“ (v některých analýzách MZV ČR z 90. let pak byla i široce personálně identifikována), avšak přesnější analýza zájmů ve vazbě na jasněji ohraničené *Statusgruppen* resp. *Funktionsgruppen*, v nichž němečtí vyhnanci dnes reálně „fungují“, stále chyběla.

Ondřej Kučera se jevil být jako absolvent politologie a pokročilý student NRS vhodným autorem, který by mohl uvedenou mezeru částečně zaplnit. V předložené práci se to ovšem podařilo jen zčásti. K nesporným kladům práce patří bezpochyby detailní „prodloužení“ našich znalostí o jednotlivých sudetoněmeckých organizacích (zastřešujících organizacích i tzv. názorových společenstvích) až do konce 90. let. Autor tak učinil na základě svědomitých, detailních rešeršů často velmi obtížně dostupných pramenů a někdy i velmi obskurních periodik (dostupných např. i v Bavorské státní knihovně jen na základě zvláštního povolení, např. *Witiko-Brief*) a rozhovorů s funkcionáři těchto organizací, včetně současného předsedy Sudetoněmeckého krajanského sdružení B. Posselta. Historik jistě najde v některých pasážích určité nepřesnosti, přesto však i pro něho bude užitečná autorova střízlivá korekce dosavadních klíšé o rozložení politických sil v těchto organizacích (zejména v Sudetoněmeckém krajanském sdružení, kde 90. léta jsou obdobím, kdy tradiční silný vliv krajně pravicového a čechofobního Witikobundu a jeho dosavadní „normativní síla“ začínají upadat). Důležité je i zmapování kontaktů jednotlivých organizací s českými partnery, jejichž mozaika je dnes velmi pestrá (a to nejenom v „aktivistických“ názorových společenstvích, nýbrž i v SKS - zejména po linii tzv. *Heimatgliederung*). Ocenění si zaslouží i identifikace „mediální lobby“, byť *per exempla*, kterou sudetoněmecké organizace v 90. letech široce využívaly (mimořádně: ta se dnes může jevit uhranuté myslí mnohem širší – její nové nastavení a jiný generační rozsev však vyvěrá z celkové detabuizace a deideologizace vyhnaneckého tématu v dnešních německých elitách). Také k základní deskripci vyhnaneckého faktoru ve spolkové politice a jednotlivých politických stranách nelze nic principiálního namítnout.

K nedostatkům práce pak patří její nejasně a letmo formulovaná hypotéza (snad jen na s. 4-5) a příliš stručná metodologická část, která by si právě u tohoto tématu vyžadovala zejm. větší zohlednění německých politologických teorií a prací o organizovaných společenských zájmech (Ulrich von Alemann, Klaus von Beyme, Jürgen Weber a další) , u sudetských Němců pak jejich zejména hlubší zamyšlení nad dnešní strukturou jejich reálných zájmů, které jsou do značné míry již vzdáleny od dobově podmíněné, ale teprve v nynější době vážně diskutované programatiky organizací, jež je chtějí sdružovat a hájit. Za nedostačující považuji i „zhodnocení“ dosavadního bádání a literatury (s.1-4), které je možno považovat jen za jakýsi velmi nekompletní výčet některých titulů bez zaujetí hodnotícího stanoviska

Předloženou práci O. Kučery doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm „velmi dobře“ (2).

V Praze 31. ledna 2007

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.
Institut mezinárodních studií UK-FSV